

kaj vezh od tega takó koriftniga drevesa govoriti, ki po vfi pravizi saflushi, ga de vfm kmetovavzam priporozhimo.

Laftnosti akazije.

Med vfm drevjem, kar koli ga v nafhkih krajih posnamo, ne najdemo nobeniga takó naglo raftljiviga drevesa, kakor je akazija; njena raft je takó fpefhna in hitra, de v petih letih do 30 zhevljev vifokosti srafte. Marfiktero drugo doma-zhe drevo tudi urno raft, vender le komaj polovizo akazijeve velikosti v enakim zhafu dosezhi samore.

Nje deblo je proti toploti, mokroti in gnjilobi takó ftanovitno, de kóli, kateri fo bili pred 50 ali 60 letmi v semljo sabiti, se dan danafhnji bres vfiga madesha ravno taki, kakorfhni fo bili va-njo sabiti, is semlje jemljejo. Mnogoverftne fkuftnje uzhe, de akazija veliko dalje terpi kot nar terji hraftovi lef.

V Ameriki fejejo akazijo in jo fadijo s posebno fkerbjo, vezh jo obrajtajo kakor vfako drugo gojsdno drevo. Amerikankim barkam in ladjam to drevo, ako ravno polovizo tanji od hraftovih, prav dobro flushi, sato is njega pri barkah vse tifte dele narejajo, kateri nar vezh mozhí in ftanovitnosti pred gnjilobo potrebujejo. Amerikanje napravljajo is akazijevega zvetja tudi neki firup, kteriga sa rasne rezhi veliko obrajtajo.

Zhbele dobijo na akazijevim zvetju neisrezheno veliko in dobre pafhe; ja fhe zlo perje ali listje se v Ameriki sa mnogoverftne farbe porabi.

Veje ali verhi tega naglo raftljiviga drevesa nam dajo nar lepfhi in nar terdnifhi kóle ali fhtange sa hmelj, v vinfkih deshelah pa nar bolji rahle sa terte, in kóle in rante sa latnike. *)

Akazijevi lef pa ni famó nar boljfhni lef sa imenovane rezhi, ampak je tudi tam, kjer se ga pogoftama sarafte, zeli desheli h neisrezheno veliki koriftnosti. Mi fmo se she vezhkrat po laftnih fkuftnjah preprizhali, de nimamo nikakor boljiga lefa sa nafhe kmetifhko orodje, sa misarje, kolarje, strugarje i. t. d. kakor je akazijev. **) Akazijevo perje je tudi prijetna klaja sa krave in ovzé, ktero merzhesi nikoli ne ofkrunijo.

Reja akazije.

Miflimo, de bo marfikteriga nafhkih bravzov mikalo svediti, kakó fe akazijevo drevje pomnoshi? in v kakfhni semlji se nar bolje obnafha in nar hitreji raft?

Akazija je terdo in poterpeshljivo drevó, ktero tudi v pufim in pefknatim svetu prav zhverfto raft. Moje v ti rezhi ftorjene fkuftnje fo me popolnoma preprizhale, de akazija proti folnzhnimu prihodu in sahodu prav dobro, proti polnozhi pa fhe boljfhni raft, proti poldnevu pa raji boléha.

To mi bo pazh vfak sveden kmetovavez poterdil, zhe rezhem, de nam takih golih in prasnih in fhe drusih pripravnih proftorov nikjer ne manjka, kamor bi akazijevo drevje lahko safadili ali safejali;

*) Befede zhaft. fajmofhtra, gofpoda Vertovza na 42. ftirani „Vinoreje“ fo vfiga premiflika vredne: „Kjé fe bodo nafhi nafledniki s potrebnim lefam sa terte in ognjifha previdili? Mi homo odmerli, zhloveshtvo bo pa fhe shivelo; ali ni she velika potreba, de bi se sazhelo, sa domazho drevfno reja kaj bolj poferbovati? —

**) Gorko priporozhvanje je akazija tudi pri lanfkim velkim sboru Dunajfke kmetijfke drushbe nafhla, kjer jo je flavni gofp. Ruprecht prav vshivo kmetovavzam priporozhval. Vrednifhtvo.

nafadimo jih tedaj zele verfte, kakor grajo, in ogradimo te verfte sopet s akazijo in kmalo fe bomo preprizhali, koliko nam bo gola graja vergla, zhe jo vfako tretje leto fékamo; gotovo vezh, kakor popred zele meje ali borfhiti drusiga lefa. Nafadi fi, dragi kmetovavez, akazije sraven potokov in prepadov, takó goftó, kakor morefh; zhe imafh malo fadesha, fadi ga redko, kér ima akazija to laftnost, de, zhe jo v tretjim letu pri tleh pofekafh, fe fama od febe grosno pomnoshi in prav veliko koreninzhnih svershkov ali baftardov is korenik poshene. Ravno na to visho fim fe dolgo zhafa trudil, imenovane svershke prefajati, in kér fo mi jele meje smiraj bolj pefhati, fim mogel veliko rahel in kolov sa terte kupiti. Potem pa, kér fim sazhel fvoje pufhave in potoke s akazijo na gori rezheno visho safajati, fim v kratkim zhafu akazijevih rahel sa vse fvoje vinograde dovelj pridobil, in vfako drugo forto drevf v nemar pufivfhi, miflim de bom kmalo fhe akazijevih rahel na prodaj imel.

Vezhletne fkuftnje fo me isuzhile, kakó fe ima s akazijo v zaker hoditi, de bo prav. Svedil fim tudi, kakó fe mlade drevfiza is akazijevega femena dobijo. Marfikdo mi ne bo verjel, ako mu rezhem, de ne bo akazijevo feme nikoli f-hajalo, zhe fe bo takó fejalo, kakor femena drusih plemen; sakaj akazijevo feme je grosno terdó. V pretezenim letu fim fhe le to prav svedil, kakó fe mora fejati, de bo vfako serno kalilo, f-hajalo in zhverfto raftlo, kér fim is eniga bokala femena zhes 5000 akazijevih drevfiz sredil, med kterimi jih je vezhidel po feshnji vifokih sraftlo.

(Konez fledi.)

Zheski kolovrati v Shiréh. *)

She sdavnej fmo sheleli zheske kolovrate, od njih prida preprizhani, v nafhim kraju, kjer se ljudje veliko s prejo pezhajo, pa dan danafhin per ftarim delu le reven saflushik imajo, vpeljane viditi. Satorej fmo po zhlovéku fem ter tje poprafhevali, ki bil na-nje prefti uzhil, kér fmo miflili, de bi sazhetek bres poduka tudi per nar boljfhnih kolovratih nafhimu naménu fhe le nafproti biti vtegnil. — Kakó po hvali nam je torej Ignazi Kiseveter, ki je od gofpoda Pihlerja is Ljubljane s kolovrati in vfo perpravo sa to delo poflan, ofmi dan pretezeniga mezsa, h nam prifhel. Prav s veseljem fmo prijasno narozhilo sgorej imenovaniga gofpoda ljudem perporozhevali, in jih pofébne dobrote opominovali, de fe ne le vfak, kdor hozhe, saftonj isuzhiti samore, ampak tudi upanje dobriga prihodnjiga saflushka ima.

She drugi dan, to je v nedeljo, je filno veliko ljudi fkup perderlo, zhudne kolovrate glédat in prefodit jih. — Hvale malo, veliko pa sabavljanja, kakor per vfh novih rezhéh, je flifhati bilo. „To je otrozharija“ — fo rekli nekteri; drugi „de fo le sa gofpodo, ne pa sa kméta;“ tretji „de ne uméjo, de bi to kaj prida biti móglo, pa fe vender na nafhe perporozhevanje sanefó.“ Terd prepri fmo imeli smarfikterim fvojoglavzam, ki le ftaro terdi, vse novo mu pa nizh ne veljá. **)

*) Prav ljubo nam je, de fo nam zhaft. gofpod A. G. ta dopif poflali, in shelimo, de bi po isgledu gofp. J. D. in gofp. A. G. posneji is vfh tiftih far dopife dobili, kjer bo zheski mojster hodil in koriftno poduke zheskiga predenja fejal.

**) Krajnfka kmetijfka drushba je od konza, ko je krompir v nafho deshelo prifhel, premije tiftim kmetovavzam

V pondeljnik s jutrej ima she vřak kolovrat fvojo predizo; gledavzov pa je sopet polna isba. Tode vřak sazhetek je teshak, tudi našim predizam gre flabo od rok. Ēni vřeteno ne vlezhe, drugi prevezh fuzhe, in terga fe jim nit. — Nizh nebo, nizh nebo, fe flifhi po hifhi, le řtaro bo bolji. Mojřter pa, vef poterpeshljiv *) in prijasen, fe pofmehuje, kashe ti in uni dělo bolj prav poprijěti, in vbogljive predize kmalo umejo, ter savernejo fměh. Popoldne je she vse drugazhi. Kolovrati fe vertě, de je lě vefelje, in vřak je mogel fposnati, de to prasno nebo. V torek fe je shě toliko prediz sa uk oglašilo, de fmo jih sa zeli těden sapifali. Isuzhene fo rade vřaki dan fhe nasaj pertekle, predivo perpravljati ali drusiga kaj uzhati fe. Dobro in smirej boljšhi je fhlo. V ofmih dneih je veliko isuzhenih, ofemnajřt pa popolnoma poterjenih sa delo od gosp. Pihlerja obljubljeno, sa ktěro fo vse profile. Vezh drugih je fhe uzhati fe profilo, pa fo mogle savoljo pomanjkanja zhafa na drugikrat odloshene biti.

Kar naf pa sraven tega tudi prav slo vefelě, je, de fo kmalo brihtni domazhi rokoděli kolovrate gledat perfhli, in obljubili, ravno takih in fhe lizhnifhěh **) isdelati; in shě jih je nekaj v dělu, ktěre bomo, zhe fe bodo dobro fponefli, in zhe bodo od saftopnih poterjeni, v Novizah rasglafili.

Shiri ofmiga řufhza 1845.

A. G.

Pertořba kmetovavcov zoper hudo letařnjo zimo.

Iz řtajerskiga 13. Suřca.

Prerok v 51. listu lanjskih Novic jo je prav dobro zadel; od druge polovice Sveĉana sem je takó sneřilo, de je kaj; sneg je sploh po 2 do 3 ěvrlje visok, kěr so pa meteži (kopice) po hribih, ga je per poldrugi seřenj visoko.

Zatorej se slišijo tele tořbe kmetovavcov:

Pervě: povsod pripovedujejo od ělovekov, ki so jih mertve v snegu najdli.

Drugě: řivinska klaja je pořla; zatorej je taka stiska, de se nevěmo kam djati z řivino.

Tretjiě: v gojzd ni mogoĉe iti po drevá, moramo sadne drevesa sekati; oh! de bi sneg skoraj proĉ bil.

Āetertiě: ovce v řtalah cerkajo, kěr nema jo klaje, zunaj pa tudi niĉ ne dobijo; oj, de bi sneg skorej skopnel, de bi se zunaj pasle!

Petiě: delati skoraj nemamo kaj v hiři, de

darila, ki fo ga nar vezh řadili in jih je na to viřho k reji krompirja fspodbodovala. Glejte, taka fe je v sazhetku zlo s krompirjem godila, bres kteriga bi dan danashin ne měgli shiveti! Ravno taka je tudi s zhefkimi kolovrati; nařhi vnuki fe bodo fmejali, ki bodo brali, de fo fe njih dedje od konza zhefkim kolovratam soperřtavljali.

*) To je pravi uzhenik, ki s terdimi glavami poterpljenje ima, in fe ne rařterdi, zhe tudi v sazhetku kak bedařti odgovor flifhi.

**) Ljubi kolovratarji v Shireh! Prav slo naf vefelě, de fe fe isdelovanja zhefkih kolovratov poprijěli in nam po tem takim upanje dali, de jih bomo po niski zeni dobivali. Tode opomniti val moram, de je zhefki kolovrat grosno umetna rezh, in de mora v vřih fvojih delih — od konza do kraja — s nar vezhi pasljivořtjo isdelan biti. Vřaka fhe takó majhna rezh mora natanjko napravljena biti. Kdor miřli, de bo zhefki kolovrat naredil, zhe ga je le enkrat vidil, fe slo moti: dela takih smot vam lahko v našhi piřarnizi pokashemo. Vřim, ki zhefke kolovrate delate, naj bodo Unglertovi kolovrati v isgled, ki fo prav dobri, pa tudi lizhne in velike pořtave.

Vredniřtvo.

bi paĉ snega skorej zmanjkalo! Ko bi bili mi poprej tó vedili, drugaĉi bi bilo; zdej so se zaĉele nam oĉi odpirati, tode prepozno je.

Odgovor na te pertořbe.

Zima ni tri leta enako vlařna, pa tudi ne preojřtra z velikim snegam; zató, dragi moji kmetovavci, nikar ne bodite nejevollni, ěe nas je letas sneg takó neprevidno zalezal. Sneg ni sam kriv teh naših nadlog, smo jih samě veĉ:

Pervě: veliko mertvih, ki so jih v snegu našli, so bili le pijanci. ře poleti je pijancu cesta prevozka, ne pa zdej v takim snegu.

Drugě: za klajo je bila vlani resniĉno srednja letina; naj bi se bili kmetje po tem ravnali in řivino na zimo zmanjšali, ne pa ravno nasproti delali, in obilne řivine redili, kakor de bi klaje dovelj bilo. Umen kmetovavec se z řtevilam svoje řivine vedno po zalogi řivinske klaje ravná in jo ob pravim ĉasu prodá, namesti de bi mogla strařati, zbolěti in pocerkati.

Tretjiě: de drev nemař, premisli, moj ljubi kmetovavec, koliko dni je bilo v jeseni, ko si v gostivnici pri bokalu sedel, namesti de bi bil taĉas drevá sekal in vozil; to storivři bi ti zdej ne bilo treba v roke pihati.

Āetertiě: ovce so řivali, ki so z marsikako kermo zadovoljne, ěe jo le hoĉeř ob pravim ĉasu domú spravljati.

Petiě: de v hiři nimař kaj delati, si tudi sam tega kriv; saj so te „Novice“ opominovale, kmetijsko orodje popravljeti de bodeř takrat imel kaj v roke vzeti, kader poljsko delo nastopi; celo leto hodiř v gojzd, ko bi si zaznamoval les, kteri bi bil za eno ali drugo rabo in ga domú perpravil, dovelj bi imel tudi po zimi opraviti.

Āe so se pa vam oĉi vender enkrat odperle, je prav, de boste prihodno jesen bolj prividni in skerbni.

Jořef Zepě, kmetovavec.

Izpis iz lista ĉastniga gosp. Ignacija Knobloharja domorodniga uĉenca uĉiliřa za razřirjanje vere (propagande) v Rimu, na svojiga prijatla A. S. v L—u.

Iz Rima 12. dan Sveĉana 1845.

Spet grě eden zmed naših rojakov za misijonarja, luĉ svete vere razřirjat, ta je namreĉ gosp. Ignaci Knoblohar, řkocijanski farman na Dolenskim v Ljubljanski řkofii, kateri, izuĉivři se v Ljubljani bogoslovje družiga leta, se je v letu 1841 v Rim podal, se ondi v propagandi bogoslovstvo izuĉit. Ker pa ni mogel koj vanjo vzeti, se je svoje nauke dalje uĉil v uĉilnici, imenovani: rimsko zborniře (collegium romanum) takó dolgo, de je v leti 1843, po navadni prisegi propagandi perdruřen bil, kjer je kakor uĉenc in misijonar tega uĉiliřa, v posti leta 1845 v mařniřki stan posveĉen bil. — Poslušajmo, kakó sam piře:

Na velikonoĉno nedeljo, ěe je bořja volja, bom vpervě daritev svete maře na oltarji nar Svetejšimu daroval. Velki teden mislim, de pojdem od tukej proĉ, vender ře zdej ne vem, kam bom poslan; in ravno med tem, ko Vam te verstice pišem, se v zboru svete propagande vpriĉo njih vzviřenosti (eminentije) kardinal—vodja propagande zavolj mesta mojiga poslanja ravna in bo tudi dokonĉano. Stopivři namreĉ v propagando sim se popolnoma volji in zapovedim njenih vikřih podvergel, in tedaj v bořjo voljo vdan od njih perĉakujem napoved svo-